

prima instanță: N. Rusu
(Judecătoria Hîncești)
instanța de apel: Iu.Cimpoi, N.Craiu, N.Simciuc
(Curtea de Apel Chișinău)

dosarul nr.2ra-2230/16

DECIZIE

02 noiembrie 2016

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul: Tamara Chișca-Doneva

Judecătorii: Maria Ghervas, Valentina Clevadî, Oleg Sternioală, Iurie Bejenaru

examinând recursul declarat de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova,

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a lui Valeriu Rujanschi împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului material și moral,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 17 martie 2016, prin care a fost respins apelul declarat de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova , fiind menținută hotărârea Judecătoria Hîncești din 23 februarie 2015,

c o n s t a t ă:

La 05 septembrie 2014 Valeriu Rujanschi a depus o cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova solicitînd încasarea din contul pîrîtului a prejudiciului material, constituit din cheltuieli suportate la achitarea contribuțiilor sociale în sumă de 7133,25 lei; cheltuieli de deplasare în sumă de 672 lei; cheltuieli privind asistența juridică în sumă de 9000 lei; încasarea din contul Ministerului Justiției al Republicii Moldova a prejudiciului moral estimat la suma de 50000 lei.

La 10 noiembrie 2014 reclamantul Valeriu Rujanschi a depus o cerere de concretizare a cererii de chemare în judecată prin care a solicitat încasarea din contul Ministerului Justiției al Republicii Moldova a prejudiciului material, constituit din cheltuieli suportate la achitarea contribuțiilor sociale în sumă de 7133,25 lei; cheltuieli de deplasare în sumă de 672 lei; cheltuieli privind asistența juridică în sumă de 9000 lei; încasarea din contul Ministerului Justiției al Republicii Moldova prejudiciului moral estimat la suma de 50000 lei, încasarea din contul pîrîtului a beneficiului ratat în sumă de 296575, 92 lei.

La 25 noiembrie 2014, reclamantul a mai înaintat o cerere de concretizare a pretențiilor din acțiune prin care a solicitat încasarea din contul Ministerului Justiției al Republicii Moldova prejudiciului material, constituit din cheltuieli suportate la achitarea contribuțiilor sociale în sumă de 7133,25 lei; cheltuieli de deplasare în sumă de 672 lei; cheltuieli privind asistența juridică în sumă de 9000 lei; încasarea din contul Ministerului Justiției al Republicii Moldova a prejudiciului

moral estimat la suma de 50000 lei și încasarea din contul pârîtului a venitului ratat în sumă de 330135,93 lei.

În motivarea acțiunii a indicat că la 11 iunie 2012 a fost pus sub învinuire de către Procuratura Ialoveni în temeiul art.264 alin.(1) Codul penal, pentru faptul că el, la 16 noiembrie 2011, aproximativ la ora 18.00, ignorînd pct.11, lit.a) și pct.45 alin. (1), lit.c) al Regulamentului Circulației Rutiere, aprobat prin Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr.357 din 13 mai 2009, conducînd automobilul de model „Mercedes Benz” 208 D, cu numărul de înmatriculare CJE 948, cu sistemul de iluminare defect, pe traseul Chișinău - Hîncești, în apropierea satului Bardar, r-nul Ialoveni, a tamponat automobilul de model „Moscvici 412” condus de către Erhan Petru.

Menționează că, prin sentința Judecătoriei Ialoveni din 06 decembrie 2013, Valeriu Rujanschi a fost achitat pe motivul că nu el a comis fapta incriminată, astfel, sentința instanței de fond a fost atacată cu apel, iar prin decizia Curții de Apel Chișinău din 19 martie 2014, a fost respins apelul cu menținerea sentinței instanței de fond.

Afirmă că la 18 iunie 2014, prin decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție, recursul ordinar al procurorului la sentința instanței de fond și decizia instanței de apel, a fost declarat inadmisibil.

Relevă că pe parcursul a doi ani de zile, din cauza incompetenței și a abuzului admis de către colaboratorii Inspectoratului de Poliție Ialoveni și ale Procuraturii Ialoveni, a evoluat în calitate de bănuț, apoi de învinuit în cadrul procesului penal, iar anterior, a activat în calitate de șofer de microbuz pe ruta Pașcani-Chișinău, tur-retur, microbuzul a fost sechestrat, iar reclamantul în această perioadă nu a activat, însă a achitat contribuții sociale ca persoană ce desfășoară activitate de antreprenoriat.

Invocă că în corespundere cu faptul că, prin acțiunile colaboratorilor de poliție și ale procuraturii Ialoveni, a fost atras la răspundere penală și limitat ilegal în drepturile sale, iar respectivele instituții sunt finanțate din bugetul republican, în temeiul Legii nr.96 din 03 mai 2012, în vigoare din 06 octombrie 2012, solicită încasarea prejudiciului din contul Ministerului Justiției al Republicii Moldova.

Prin hotărîrea Judecătoriei Hîncești din 23 februarie 2015 acțiunea a fost admisă parțial. A fost încasat din contul bugetul de stat al Republicii Moldova, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul lui Valeriu Rujanschi compensația pentru repararea prejudiciului material cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală și ale procuraturii, în sumă de 20572 lei și prejudiciul moral în sumă de 5000 lei, în rest, acțiunea a fost respinsă.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 11 iunie 2015 a fost admis apelul declarat de către Ministerul Justiției, casată parțial hotărîrea Judecătoriei Hîncești din 23 februarie 2015 cu adoptarea unei noi hotărîri prin care a fost respinsă din lipsă de temei, cererea de chemare în judecată intentată de Valeriu Rujanschi împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la încasarea din bugetul de stat al Republicii Moldova, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul lui Valeriu Rujanschi compensația pentru repararea prejudiciului material cauzat prin acțiunile ilicite a organelor de urmărire penală și ale procuraturii în sumă de 20572 lei.

În rest, apelul a fost respins și hotărîrea primei instanțe menținută.

La 26 august 2015, Valeriu Rujanschi, a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, cerînd admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărîrii primei instanțe.

La 19 octombrie 2015, Ministerul Justiției al Republicii Moldova a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, cerînd admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și hotărîrii primei instanțe în partea admiterii pretenției cu privire la repararea prejudiciului moral și încasarea de la Ministerul Justiției în beneficiul lui Valeriu Rujanschi a sumei de 5000 lei.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 02 decembrie 2015 s-au admis recursurile declarate de către Valeriu Rujanschi și Ministerul Justiției.

S-a casat integral decizia Curții de Apel Chișinău din 11 iunie 2015, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a lui Valeriu Rujanschi împotriva Ministerului Justiției cu privire la repararea prejudiciului material și moral, și s-a remis pricina spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, de un alt complet de judecată.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 17 martie 2016 s-a respins apelul declarat de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova, și s-a menținut hotărîrea Judecătorei Hîncești din 23 februarie 2015.

La 16 iunie 2016 Ministerul Justiției al Republicii Moldova a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, cerînd admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și hotărîrii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărîri de respingere integrală a acțiunii.

Recurentul, Ministerul Justiției al Republicii Moldova în motivarea recursului a indicat că nu este de acord cu decizia instanței de apel, deoarece la emiterea deciziei a aplicat și interpretat eronat normele de drept material și procedural și că a dat o apreciere arbitrară probelor administrate.

Menționează recurentul că Rujanschi Valeriu nu a fost reținut sau arestat, în privința acestuia nu a fost aplicată nici o măsură preventivă. Respectiv, nu a fost limitat în drepturile sale și tras la răspundere penală pentru a încasa prejudiciu din bugetul de stat.

Rujanschi Valeriu nu a înaintat careva probe concludente prin care să ateste faptul că bănuiala sa ar fi avut careva efecte negative asupra reputației sale.

Indică recurentul că conform pct.19 din Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr.8 din 24 decembrie 2012 cu privire la examinarea litigiilor privind repararea prejudiciului moral și material cauzat persoanelor deținute prin violarea art.3,5,8 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale „prejudiciul material și moral urmează a fi reparat doar dacă se stabilește violarea Convenției, dacă a fost stabilit prejudiciul și dacă există o legătură de cauzalitate între violarea Convenției și prejudiciul pretins”.

Referitor la prejudiciul material în sumă de 14500 lei (salariul lunar), indică recurentul că în conformitate cu art.7 lit.a) din Legea 1545 din 25.02.1998 se menționează expres că doar în cazurile prevăzute de art.3 al aceleiași legi, salariul și alte venituri provenite din muncă, ce constituie sursa ei principală de existență, de care a fost privată în urma acțiunilor ilicite. La caz, intimatul nu a fost privat de dreptul de muncă. Or, pe tot parcursul urmăririi penale și examinării în instanțele de judecată Rujanschi Valeriu nu a fost privat de libertate și a putut să desfășoare orice activitate, fără careva restricții.

În conformitate cu art.440 alin.(2) Codul de procedură civilă, completul din 3 judecători prin încheierea din 19 octombrie 2016 a considerat recursul admisibil și a dispus examinarea fondului de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art.444 Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat și care urmează a fi admis cu casarea parțială a deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe în partea încasării prejudiciului material în sumă de 20572 lei, și în această parte a emite o nouă hotărâre de respingere a cerinței date, iar în privința încasării prejudiciului moral în sumă de 5000 lei a se menține din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre.

Materialele dosarului atestă că, Rujanschi Valeriu la 11 iunie 2012 a fost pus sub învinuire de către Procuratura Ialoveni în temeiul art.264 alin.(1) Codul penal, pentru faptul că el, la 16 noiembrie 2011, aproximativ la ora 18.00, ignorând pct.11, lit.a) și pct.45 alin. (1), lit.c) al Regulamentului Circulației Rutiere, aprobat prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr.357 din 13 mai 2009, conducând automobilul de model „Mercedes Benz” 208 D, cu numărul de înmatriculare CJE 948, cu sistemul de iluminare defect, pe traseul Chișinău - Hîncești, în apropierea satului Bardar, r-nul Ialoveni, a tamponat automobilul de model „Moscvici 412” condus de către Erhan Petru.

Menționează că, prin sentința Judecătoriei Ialoveni din 06 decembrie 2013, Valeriu Rujanschi a fost achitat pe motivul că nu el a comis fapta incriminată, astfel, sentința instanței de fond a fost atacată cu apel, iar prin decizia Curții de Apel Chișinău din 19 martie 2014, a fost respins apelul cu menținerea sentinței instanței de fond. La 18 iunie 2014, prin decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție, recursul ordinar al procurorului la sentința instanței de fond și decizia instanței de apel, a fost declarat inadmisibil

În speță, acțiunea civilă în cauză a fost inițiată de Rujanschi Valeriu, în baza Legii nr.1545-XIII din 25.02.1998, privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

Astfel, conform art. 3 din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, este reparabil prejudiciul material și moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma: reținerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, de declarație de a nu părăsi localitatea sau țara, tragerii ilegale la răspundere penală.

Conform art. 5 alin. (1) aceleiași legi, cauzele cu privire la repararea prejudiciului material și moral se examinează în conformitate cu normele de procedură civilă în vigoare.

Art. 11 al Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 reglementează că, mărimea compensației pentru repararea prejudiciului moral se stabilește de instanța de judecată în modul prevăzut de prezenta lege. Mărimea concretă a compensației se determină luându-se în considerare gravitatea infracțiunii de a cărei săvârșire a fost învinuită persoana respectivă; caracterul și gravitatea încălcărilor procesuale comise la urmărirea penală și la examinarea cauzei penale în instanța de judecată; rezonanța pe care a avut-o în societate informația despre învinuirea persoanei; durata urmăririi penale, precum și durata examinării cauzei penale în instanța de judecată; natura dreptului personal lezat și locul lui în sistemul de valori al persoanei; suferințele fizice, caracterul și gradul suferințelor psihice; măsura în care compensația bănească poate atenua suferințele fizice și psihice cauzate; durata aflării nelegitime a persoanei în detenție.

Instanța de recurs reține că prevederile legale enunțate mai sus reprezintă baza legală, care în principiu justifică doar parțial temeinicia acțiunii înaintată de Rujanschi Valeriu.

Colegiul menționează că nu poate fi reținut argumentul instanțelor ierarhic inferioare referitor la faptul de a încasa din contul bugetului de stat în beneficiul lui Rujanschi Valeriu prejudiciu material în sumă de 20572 lei, care constă din cheltuieli de deplasare în sumă de 672 lei, cheltuieli legate de asistența juridică în sumă de 5500 lei și suma de 14500 lei rezultată din informația SRL „Dovax-Trans” precum că Rujanschi Valeriu avea stabilit un salariu lunar de 900 lei, învinuirea i-a fost adusă la data de 11 iunie 2012, iar sentința de achitare a fost pronunțată la data de 06.12.2013, adică peste 16 luni. (salariul lunar 900 lei x 16 luni).

Important este de menționat faptul că Rujanschi Valeriu nu a fost privat de dreptul de a conduce unitatea de transport, permisul lui de conducere nu a fost suspendat sau ridicat de organul de urmărire penală, prin urmare era în posibilitatea să-și continue activitatea de șofer.

Raportînd prevederile enunțate la caz, instanța de recurs reține drept greșită concluzia instanței de apel și a instanței de fond cu privire la încasarea prejudiciului material în sumă de 20572 lei, deoarece repararea prejudiciului material se face nu în baza unor declarații a intimatului, dar în baza unor probe concludente prezentate în temeiul art.118 CPC. Prin urmare, repararea prejudiciul material solicitat de Rujanschi Valeriu nu este în raport de cauzalitate cu tragerea la răspundere penală a acestuia.

Mai mult ca atât, Rujanschi Valeriu nu este lipsit de dreptul de a solicita repararea prejudiciului material cauzat de la persoanele vinovate în acest sens.

În ce privește încasarea prejudiciului moral, Colegiul civil menționează că atât instanța de fond cât și instanța de apel just au admis pretenția lui Rujanschi Valeriu, care ilegal a fost tras la răspundere penală, privind încasarea prejudiciul moral parțial, or mărimea compensației pentru prejudiciul moral a fost determinată în funcție de caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice cauzate, de gradul de vinovăție al autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această compensare poate aduce satisfacție persoanei vătămate.

Caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice le apreciază instanța de judecată, luând în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, precum și statutul social al persoanei vătămate.

Conform art. 1422 alin. (1) Cod civil, în cazul încare persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral (suferințe psihice sau fizice) prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum și în alte cazuri prevăzute de legislație, instanța de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparația prejudiciului prin echivalent bănesc.

În conformitate cu art. 1423 alin. (1) Cod civil, mărimea compensației pentru prejudiciu moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice cauzate persoanei vătămate, de gradul de vinovăție al autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această compensare poate aduce satisfacție persoanei vătămate.

Toate aceste criterii aplicate concret și adecvat în speță, justifică evaluarea făcută de instanțele ierarhic inferioare cu determinarea mărimii prejudiciului moral în sumă de 5000 lei, ce urmează a fi încasată în beneficiul lui Rujanschi Valeriu, și totodată temeinic instanțele ierarhic inferioare au considerat ca fiind exagerată suma de 50 000 lei cu titlu de daună morală.

În asemenea împrejurări, se constată ca lipsită de suport legal afirmația susținută în recursul declarat de Ministerul Justiției al RM precum că Rujanschi Valeriu nu a înaintat careva probe concludente prin care să ateste faptul că bănuiala sa ar fi avut careva efecte negative asupra reputației sale, deoarece acestea se combat prin constatările menționate supra.

Materialele dosarului denotă faptul că, Rujanschi Valeriu a avut în dosarul penal calitatea de bănuț, învinuit și inculpat, însă nu a fost condamnat în privința lui fiind adoptată o sentință de achitare, care a fost menținută de instanțele ierarhic superioare.

Or, prevederile art. 6 lit. a) și b) Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr.1545-XIII din 25 februarie 1998 indică direct că, dreptul la repararea prejudiciului, în mărimea și modul stabilite de prezenta lege, apare în cazul devenirii definitive și irevocabile a sentinței de achitare; scoaterii persoanei de sub urmărire penală sau încetării urmăririi penale pe temeuri de reabilitare.

Față de cele ce preced și fiind cert că circumstanțele pricinii au fost constatate de către instanțele de judecată ierarhic inferioare, nefiind necesară verificarea suplimentară a căror-va dovezi, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat, de a casa parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe în partea încasării prejudiciului material în sumă de 20572 lei, și în această parte a emite o nouă hotărâre de respingere a cerinței date.

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de către Ministerul Justiției.

Se casează parțial decizia Curții de Apel Chișinău din 17 martie 2016 și hotărârea Judecătoriei Hâncești din 23 februarie 2015 în pricina civilă la cererea de

chemare în judecată a lui Valeriu Rujanschi împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului material și moral, în partea încasării prejudiciului material în sumă de 20572 lei și se emite în partea dată o nouă hotărâre, prin care:

Se respinge ca neîntemeiată acțiunea înaintată de către Valeriu Rujanschi împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului material.

În rest hotărârea Judecătoriei Hâncești din 23 februarie 2015 și decizia Curții de Apel Chișinău din 17 martie 2016 se mențin.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul
Judecătoria

Tamara Chișca-Doneva

Maria Ghervas

Valentina Clevadi

Oleg Sternioală

Iurie Bejenaru